

VALTUUSTOALOITE / TYÖLLISTÄMISEN KUNTALISÄN KÄYTTÖÖNOTTO VESANNON KUNNASSA

Khall 229 § Vesannon Paras -valtuustoryhmä on tehnyt valtuustoaloitteen 20.9.2021 työllistämisen kuntalisän käyttöönotosta Vesannon kunnassa.

Aloite on seuraava: "Työttömyys, työttömyysetuudet ja työmarkkinatuki ELY-keskuksen julkaiseman Työllisyyskatsauksen mukaan Vesannolla oli heinäkuussa 2021 yhteensä 72 työtöntä työnhakijaa. Työttömien osuus työvoimasta oli Vesannolla SavoGrow-alueen korkein – 9,6 %. Kelan tilastojen mukaan yhteensä 214 vesantolaista sai vuoden 2020 aikana työttömyysetuutta. Näistä ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa sai 115, peruspäivärahaa 25 ja työmarkkinatukea 79 henkilöä (Kelan tilastotietokanta Kelasto).

Työmarkkinatuki on Kelan maksama tuki, jota työtön voi saada, mikäli hän ei ole ammattiin valmistumisen jälkeen työllistynyt, mikäli työssäoloehto ei ole täyttynyt hänen työttömäksi jäädessään tai mikäli hän on ollut työttömänä ja saanut perus- ja ansiosidonnaista päivärahaa maksimiajan eli 400 päivää. Työmarkkinatukea maksetaan viideltä päivältä viikossa (keskimäärin 21,5 päivältä kuukaudessa), ja sen suuruus on 33,78 €/pv (2021). Työttömyysetuutta korotetaan, mikäli tuensaajalla on huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia (5,30 / 7,80 / 10,03 €/pv). Mikäli henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa, voidaan työmarkkinatukeen maksaa 4,80 €/pv suuruista korotusosaa enintään 200 päivältä.

Kunnat rahoittavat osan työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta. Kunnan rahoitusosuus on sitä suurempi, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Valtio rahoittaa työmarkkinatuen kokonaisuudessaan siihen asti, kunnes henkilö on saanut työmarkkinatukea 300 päivältä. Kun henkilö on saanut työmarkkinatukea yli 300 päivää, maksaa kunta työmarkkinatuesta 50 %. Yli 1000 päivää työmarkkinatuella olleiden henkilöiden kohdalla kotikunnan rahoitusosuus on 70 % työmarkkinatuen määrästä.

Kelan työmarkkinatuen kuntaosuutta maksetaan työttömyyden ajalta maksetusta työmarkkinatuesta. Kuntaosuutta ei makseta ajalta, jona henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa.

Vuonna 2020 Vesannon kunta maksoi Kelan työmarkkinatuen kuntaosuutta yhteensä 111.289 €. Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli kuukausittain keskimäärin 24 henkilöä, ja työmarkkinatuen kuntaosuus tuensaajaa kohti keskimäärin 385 €/kk, eli 4.620 € vuodessa (Kelan tilastotietokanta Kelasto).

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

Khall 229

Työllistäminen ja työllistyminen

Pitkäaikaistyöttömien työllistymistä sekä kuntoutumista kohti työllisyys- tai koulutuspolkua pyritään tukemaan monin erilaisin työllistymistä edistävin palveluin (työttömyysturvalain 1. luvun 5. §:n mukaiset palvelut: työnhakuvalmennus, uravalmennus, työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu, työ- tai koulutuskokeilu, kuntouttava työtoiminta). Pitkään työttömänä olleiden joukko on hyvin heterogeeninen, ja työ- ja toimintakyvyssä ja sen myötä edellytyksissä työllistyä avoimille työmarkkinoille on suuria eroja. Osalla pitkäaikaistyöttömistä on moninaisia haasteita ja palveluntarpeita, jolloin realistiset mahdollisuudet työllistymiseen ovat ainakin lyhyellä tähtämellä heikot. Toisaalta työttömien joukossa on myös niitä, joiden edellytykset työllistymiselle nopeastikin ovat hyvät, kun vain sopiva paikka löytyisi ja työ ja tekijä kohtaisivat toisensa.

TE-toimiston myöntämä palkkatuki on rahallinen tuki, jonka tarkoituksena on madaltaa työllistämisen kynnystä ja näin edistää työttömän työelämään pääsyä. Tuen myöntäminen on harkinnanvaraista ja perustuu TE-toimiston arvioon siitä, kuinka hyvin palkkatuettu työ parantaa työttömän ammatillista osaamista ja edistää avoimille työmarkkinoille työllistymistä. Palkkatukea voi saada sekä toistaiseksi voimassa olevaan että määräaikaiseen työsuhteeseen. TE-toimisto voi myöntää palkkatukea myös osa-aikaiseen työsuhteeseen, mikäli osa-aikatyötä pidetään tarkoituksenmukaisena ja työttömän työmarkkinoille pääsyä edistävänä. Riippuen työttömän työttömyyden kestosta palkkatuen suuruus voi olla 30-50 % palkkakustannuksista ja sen enimmäiskesto 6-24 kuukautta. Kolmannen sektorin toimijat eli yhdistykset, säätiöt ja rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat voivat tietyissä tapauksissa saada pitkäaikaistyöttömän työllistäessään palkkatukea jopa 100 % palkkakustannuksista.

Vesannon kunta on työllistänyt pitkäaikaistyöttömiä palkkatuetuun työhön varsin aktiivisesti. Sen sijaan yksityisellä sektorilla – etenkin pien- ja mikroyrityksissä kynnys pitkäaikaistyöttömän palkkaamiseen palkkatuella on varsin korkea.

Vesannon kunta käytti 2020 työllistettyjen palkkakustannuksiin sivukuluineen noin 102.000 €. Palkkatukea kunta sai näihin palkkakuluihin noin 37.420 €. Työttömän näkökulmasta kunnan palkkatukityöhön pääseminen on kuitenkin valitettavan usein väliaikainen ratkaisu. Vuonna 2018 julkaistun palkkatuen vaikuttavuutta koskevan tutkimuksen mukaan kuntasektorille kohdistuva palkkatuki ei juurikaan edistä työttömien työnhakijoiden työllistymistä tukijakson päätyttyä. Sen sijaan yrityksiin kohdistuva palkkatuki johtaa huomattavasti useammin työn jatkumiseen joko samassa työpaikassa tai muualla myös palkkatuetun työn päätyttyä. Mikäli työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille halutaan oikeasti vahvistaa, tulisi näiden tutkimustulosten perusteella pyrkiä edistämään palkkatuen käyttöä nimenomaan yrityksissä (Asplund ym. 2018).

Khall 229 §

Työllistämisen kuntalisä

Monissa kunnissa on käytössä työllistämisen kuntalisä, joka on harkinnanvarainen määrärahasidonnainen tuki yrityksille vaikeassa työmarkkina-asemassa olevan henkilön palkkaamiseen. Kuntalisällä halutaan madaltaa työllistämisen kynnystä ja näin edistää sekä yritysten työvoiman saatavuutta että pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan ja Heinäveden seudun kunnat ottivat kuntalisän yhteisesti käyttöön vuonna 2018. Lähikunnista kuntalisä on käytössä mm. Keiteleellä, Rautalammilla ja Suonenjoella. Yleisesti kunnat myöntävät tukea työnantajalle, joka palkkaa työmarkkinatukea saavan työttömän työnhakijan, jolla 300 päivän raja työmarkkinatuen saajana on täytynyt tai lähiaikoina täyttymässä, ja joka on oikeutettu palkkatukeen. Kuntalisällä pyritään työllistämisen kynnyksen madaltamisen ohella siihen, että työtön työllistyisi siten, että hänen työssäolohehtonsa täytyisi. Tällöin kunnalle tulevat kustannukset (työmarkkinatuen kuntaosuus) pienenevät oleellisesti siinäkin tapauksessa, ettei työ tukijakson jälkeen jatkuisi. Kuntien maksaman tuen suuruudet vaihtelevat 300-650 euron välillä. Enimmäiskesto määritellään yleensä siten, että työssäoloehto täyttyy (palkkatuetussa työssä n. 8 kk).

Vaikutukset kunnan talouteen

Liitteenä olevassa taulukossa on laskettu kuntalisän talousvaikutuksia yksittäisen työllistyvän pitkäaikaistyöttömän kohdalla. Lähtökohtina laskelmassa on se, että työllistyvä henkilö on saanut yli 300 päivää työmarkkinatukea (keskimääräinen Kelan työmarkkinatuen kuntaosuus 385 €/kk; 4.620 €/vuosi vuodessa ja 13.860 €/3 vuotta) sekä se, että työllisyys jatkuu työssäoloehdon täyttymiseen asti.

Mikäli kunta työllistää pitkäaikaistyöttömän palkkatukityöhön vuodeksi, ovat palkkakustannukset keskimäärin 11.263,27 € vuodessa. Kun työmarkkinatuen kuntaosuuden maksaminen samalla lakkaa, on kunnan nettokustannus ensimmäisenä vuonna 6.643,27 €. Työssäoloehdon täyttymisen johdosta kunnalle tulee kolmen vuoden aikajänteellä säästöä 2.596,73 €.

Mikäli kunta maksaisi pitkäaikaistyöttömän palkkatuella palkkaavalle yritykselle kuntalisää 400 €/kk puolen vuoden ajan, ja työntekijän työssäoloehto täyttyy, syntyy kunnalle säästöä ensimmäisen vuoden aikana 2.200 € ja kolmen vuoden aikana 11.460 €. Mikäli kunta jatkaisi kuntalisän maksamista toiset puoli vuotta, syntyisi kunnalle ensimmäisen vuonna nettokustannusta 180 € ja kolmen vuoden aikajänteellä säästöä 9.060 €.

Khall 229 §

Työllistämisen kuntalisällä voidaan saada aikaan merkittäviä säästöjä kunnan työttömyydestä aiheutuviin kustannuksiin. Kun huomioidaan yksilötasolla työllistymismahdollisuuksien paranemisen ja työelämään pääsemisen inhimilliset vaikutukset sekä henkilön elämäntilanteen ja talouden paraneminen pitkäaikaisesti tai pysyvästi, ovat vaikutukset vieläkin merkittävämmät. Työllistämisen kuntalisä on kustannustehokas keino niin työnantajan työllistämisen kynnyksen madaltamiseksi ja työttömän työelämään pääsemisen edistämiseksi kuin kunnan työttömyydestä aiheutuvien kustannusten hillitsemiseksikin.”

Valtuustoaloite kokonaisuudessaan **liitteessä n:o 1**.

Esitys kuntalisän käyttöönottamiseksi Vesannon kunnassa

Vesannon Paras -valtuustoryhmä esittää, että:

- - kunnanhallitus ryhtyy pikaisesti yhdessä kunnan työllisyydenhoidon osajien sekä paikallisten yrittäjien edustajien kanssa valmistelemaan vesantolaista mallia työllistämisen kuntalisäksi (joka voisi olla nimeltään vaikkapa Vesanto-lisä) tai nimeää tätä varten em. tahoista koostuvan työryhmän,
- - työllistämisen kuntalisä valmistellaan ja otetaan Vesannolla käyttöön siten, että se on yritysten haettavissa jo alkuvuodesta 2022
- - työllistämisen kuntalisään varataan kunnan vuoden 2022 talousarvioon 14.400 € suuruinen määräraha, mikä vastaisi esimerkiksi kuuden erillisen puolen vuoden pituisen tukijakson maksamisen, mikäli tuen suuruus olisi 400 €/kk.

Mikäli esitetty 14.400 € määräraha tulisi kokonaisuudessaan käytetyksi, olisi nettovaikutus kunnan talouteen työmarkkinatuen kuntaosuuksissa syntyvän säästön myötä parhaimmillaan n. 13.200 euroa positiivinen.

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Vesannon kunnanhallitus lähettää aloitteen perusturvan toimialalle käsittelyyn.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

Vesannon Paras -valtuustoryhmän valtuustoaloite 20.9.2021

TYÖLLISTÄMISEN KUNTALISÄN KÄYTTÖNOTTO VESANNON KUNNASSA

Työttömyys, työttömyysetuudet ja työmarkkinatuki

ELY-keskuksen julkaiseman Työllisyyskatsauksen mukaan Vesannolla oli heinäkuussa 2021 yhteensä 72 työtöntä työnhakijaa. Työttömien osuus työvoimasta oli Vesannolla SavoGrow-alueen korkein – 9,6 %. Kelan tilastojen mukaan yhteensä 214 vesantolaista sai vuoden 2020 aikana työttömyysetuutta. Näistä ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa sai 115, peruspäivärahaa 25 ja työmarkkinatukea 79 henkilöä (Kelan tilastotietokanta Kelasto).

Työmarkkinatuki on Kelan maksama tuki, jota työtön voi saada, mikäli hän ei ole ammattiin valmistumisen jälkeen työllistynyt, mikäli työssäoloehto ei ole täyttynyt hänen työttömäksi jäädessään tai mikäli hän on ollut työttömänä ja saanut perus- ja ansiosidonnaista päivärahaa maksimajan eli 400 päivää.

Työmarkkinatukea maksetaan viideltä päivältä viikossa (keskimäärin 21,5 päivältä kuukaudessa), ja sen suuruus on 33,78 €/pv (2021). Työttömyysetuutta korotetaan, mikäli tuensaajalla on huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia (5,30 / 7,80 / 10,03 €/pv). Mikäli henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa, voidaan työmarkkinatukeen maksaa 4,80 €/pv suuruista korotusosaa enintään 200 päivältä.

Kunnat rahoittavat osan työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta. Kunnan rahoitusosuus on sitä suurempi, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Valtio rahoittaa työmarkkinatuen kokonaisuudessaan siihen asti, kunnes henkilö on saanut työmarkkinatukea 300 päivältä. Kun henkilö on saanut työmarkkinatukea yli 300 päivää, maksaa kunta työmarkkinatuesta 50 %. Yli 1000 päivää työmarkkinatuella olleiden henkilöiden kohdalla kotikunnan rahoitusosuus on 70 % työmarkkinatuen määrästä.

Kelan työmarkkinatuen kuntaosuutta maksetaan työttömyyden ajalta maksetusta työmarkkinatuesta. Kuntaosuutta ei makseta ajalta, jona henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa.

Vuonna 2020 Vesannon kunta maksoi Kelan työmarkkinatuen kuntaosuutta yhteensä 111.289 €. Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli kuukausittain keskimäärin 24 henkilöä, ja työmarkkinatuen kuntaosuus tuensaajaa kohti keskimäärin 385 €/kk, eli 4.620 € vuodessa (Kelan tilastotietokanta Kelasto).

Työllistäminen ja työllistyminen

Pitkäaikaistyöttömien työllistymistä sekä kuntoutumista kohti työllisyys- tai koulutuspolkua pyritään tukemaan monin erilaisin työllistymistä edistävin palveluin (työttömyysturvalain 1. luvun 5. §:n mukaiset palvelut: työnhakuvalmennus, uravalmennus, työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu, työ- tai koulutuskokeilu, kuntouttava työtoiminta). Pitkään työttömänä olleiden joukko on hyvin heterogeeninen, ja työ- ja toimintakyvyssä ja sen myötä edellytyksissä työllistyä avoimille työmarkkinoille on suuria eroja. Osalla pitkäaikaistyöttömistä on moninaisia haasteita ja palveluntarpeita, jolloin realistiset mahdollisuudet työllistymiseen ovat ainakin lyhyellä tähtäimellä heikot. Toisaalta työttömien joukossa on myös niitä, joiden edellytykset työllistymiselle nopeastikin ovat hyvät, kun vain sopiva paikka löytyisi ja työ ja tekijä kohtaisivat toisensa.

TE-toimiston myöntämä palkkatuki on rahallinen tuki, jonka tarkoituksena on madaltaa työllistämisen kynnystä ja näin edistää työttömän työelämään pääsyä. Tuen myöntäminen on harkinnanvaraista ja perustuu TE-toimiston arvioon siitä, kuinka hyvin palkkatuettu työ parantaa työttömän ammatillista osaamista ja edistää avoimille työmarkkinoille työllistymistä. Palkkatukea voi saada sekä toistaiseksi voimassa olevaan että määräaikaiseen työsuhteeseen. TE-toimisto voi myöntää palkkatukea myös osa-aikaiseen työsuhteeseen, mikäli osa-aikatyötä pidetään tarkoituksenmukaisena ja työttömän työmarkkinoille pääsyä edistävänä. Riippuen työttömän työttömyyden kestosta palkkatuen suuruus voi olla 30-50 % palkkakustannuksista ja sen enimmäiskesto 6-24 kuukautta. Kolmannen sektorin toimijat eli yhdistykset, säätiöt ja rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat voivat tietyissä tapauksissa saada pitkäaikaistyöttömän työllistäessään palkkatukea jopa 100 % palkkakustannuksista.

Vesannon kunta on työllistänyt pitkäaikaistyöttömiä palkkatuettuun työhön varsinkin aktiivisesti. Sen sijaan yksityisellä sektorilla – etenkin pien- ja mikroyrityksissä kynnys pitkäaikaistyöttömän palkkaamiseen palkkatuellakin on varsinkin korkea.

Vesannon kunta käytti 2020 työllistettyjen palkkakustannuksiin sivukuluineen noin 102.000 €. Palkkatukea kunta sai näihin palkkakuluihin noin 37.420 €. Työttömän näkökulmasta kunnan palkkatukityöhön pääseminen on kuitenkin valitettavan usein väliaikainen ratkaisu. Vuonna 2018 julkaistun palkkatuen vaikuttavuutta koskevan tutkimuksen mukaan kuntasektorille kohdistuva palkkatuki ei juurikaan edistä työttömien työnhakijoiden työllistymistä tukijakson päätyttyä. Sen sijaan yrityksiin kohdistuva palkkatuki johtaa huomattavasti useammin työn jatkumiseen joko samassa työpaikassa tai muualla myös palkkatuetun työn päätyttyä. Mikäli työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille halutaan oikeasti vahvistaa, tulisi näiden tutkimustulosten perusteella pyrkiä edistämään palkkatuen käyttöä nimenomaan yrityksissä (Asplund ym. 2018).

Työllistämisen kuntalisä

Monissa kunnissa on käytössä työllistämisen kuntalisä, joka on harkinnanvarainen määrärahasidonnainen tuki yrityksille vaikeassa työmarkkina-asemassa olevan henkilön palkkaamiseen. Kuntalisällä halutaan madaltaa työllistämisen kynnystä ja näin edistää sekä yritysten työvoiman saatavuutta että pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan ja Heinäveden seudun kunnat ottivat kuntalisän yhteisesti käyttöön vuonna 2018. Lähikunnista kuntalisä on käytössä mm. Keiteleellä, Rautalammilla ja Suonenjoella. Yleisesti kunnat myöntävät tukea työnantajalle, joka palkkaa työmarkkinatukea saavan työttömän työnhakijan, jolla 300 päivän raja työmarkkinatuen saajana on täyttynyt tai lähiaikoina täyttymässä, ja joka on oikeutettu palkkatukeen. Kuntalisällä pyritään työllistämisen kynnyksen madaltamisen ohella siihen, että työtön työllistyisi siten, että hänen työssäoloehdonsa täytyisi. Tällöin kunnalle tulevat kustannukset (työmarkkinatuen kuntaosuus) pienenevät oleellisesti siinäkin tapauksessa, ettei työ tukijakson jälkeen jatkuisi. Kuntien maksaman tuen suuruudet vaihtelevat 300-650 euron välillä. Enimmäiskesto määritellään yleensä siten, että työssäoloehto täyttyy (palkkatuetussa työssä n. 8 kk).

Vaikutukset kunnan talouteen

Liitteenä olevassa taulukossa on laskettu kuntalisän talousvaikutuksia yksittäisen työllistyvän pitkäaikaistyöttömän kohdalla. Lähtökohtina laskelmassa on se, että työllistyvä henkilö on saanut yli 300 päivää työmarkkinatukea (keskimääräinen Kelan työmarkkinatuen kuntaosuus 385 €/kk; 4.620 €/vuosi vuodessa ja 13.860 €/3 vuotta) sekä se, että työllisyys jatkuu työssäoloehdon täyttymiseen asti.

Mikäli kunta työllistää pitkäaikaistyöttömän palkkatukityöhön vuodeksi, ovat palkkakustannukset keskimäärin 11.263,27 € vuodessa. Kun työmarkkinatuen kuntaosuuden maksaminen samalla lakkaa, on kunnan nettokustannus ensimmäisenä vuonna 6.643,27 €. Työssäoloehdon täyttymisen johdosta kunnalle tulee kolmen vuoden aikajänteellä säästöä 2.596,73 €.

Mikäli kunta maksaisi pitkäaikaistyöttömän palkkatuella palkkaavalle yritykselle kuntalisää 400 €/kk puolen vuoden ajan, ja työntekijän työssäoloehto täyttyy, syntyy kunnalle säästöä ensimmäisen vuoden aikana 2.200 € ja kolmen vuoden aikana 11.460 €. Mikäli kunta jatkaisi kuntalisän maksamista toiset puoli vuotta, syntyisi kunnalle ensimmäisen vuonna nettokustannusta 180 € ja kolmen vuoden aikajänteellä säästöä 9.060 €.

Työllistämisen kuntalisällä voidaan saada aikaan merkittäviä säästöjä kunnan työttömyydestä aiheutuviin kustannuksiin. Kun huomioidaan yksilötasolla työllistymismahdollisuuksien paranemisen ja työelämään pääsemisen inhimilliset vaikutukset sekä henkilön elämäntilanteen ja talouden paraneminen pitkäaikaisesti tai pysyvästi, ovat vaikutukset vieläkin merkittävämmät. Työllistämisen kuntalisä on kustannustehokas keino niin työnantajan työllistämisen kynnyksen madaltamiseksi ja työttömän työelämään pääsemisen edistämiseksi kuin kunnan työttömyydestä aiheutuvien kustannusten hillitsemiseksi.

Esitys kuntalisän käyttöönottamiseksi Vesannon kunnassa

Vesannon Paras -valtuustoryhmä esittää, että

- *kunnanhallitus ryhtyy pikaisesti yhdessä kunnan työllisyshoidon osaajien sekä paikallisten yrittäjien edustajien kanssa valmistelemaan vesantolaista mallia työllistämisen kuntalisäksi (joka voisi olla nimeltään vaikkapa Vesanto-lisä) tai nimeää tätä varten em. tahoista koostuvan työryhmän,*
- *työllistämisen kuntalisä valmistellaan ja otetaan Vesannolla käyttöön siten, että se on yritysten haettavissa jo alkuvuodesta 2022*
- *työllistämisen kuntalisään varataan kunnan vuoden 2022 talousarvioon 14.400 € suuruinen määräraha, mikä vastaisi esimerkiksi kuuden erillisen puolen vuoden pituisen tukijakson maksamisen, mikäli tuen suuruus olisi 400 €/kk.*

Mikäli esitetty 14.400 € määräraha tulisi kokonaisuudessaan käytetyksi, olisi nettovaikutus kunnan talouteen työmarkkinatuen kuntaosuuksissa syntyvän säästön myötä parhaimmillaan n. 13.200 euroa positiivinen.

Lähteet:

Asplund, R., Kauhanen, A., Päällysaho, M. ja Vanhala, P. (2018). Palkkatuen vaikuttavuus - palkkatukijärjestelmän ja sen uudistuksien arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 75/2018. Helsinki. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161235/75-2018-Palkkatuki.pdf>.

Pohjois-Savon Työllisyyskatsaus, Heinäkuu 2021. ELY-keskus, TE-palvelut. Saatavissa internetissä <https://www.ely-keskus.fi/ely-pohjois-savo-tyollisyyskatsaukset>.

Kelan tilastotietokanta Kelasto. <https://www.kela.fi/kelasto>.

**Pitkäaikaistyöttömyyden välittömät kustannukset kunnalle
ja eri työllistämiskeinojen suora vaikutus kunnan talouteen**

Henkilö A	Työm.tuki	Tm-tuen kuntaos. 50/70 %		Palkka	Sivukulut	Palkkakust		Tuki		Kustannukset yhteensä		Säästö vs. tyött. jatkuu		
	€/kk	€/kk	€/vuosi	€/kk	€/kk	€/kk	Palkkat. 50%	€/vuosi	€/kk	€/vuosi	€/1 vuosi	€/3 vuotta	€/1 vuosi	€/3 vuotta
Työmarkkinatuella +300 pv 1000 pv täyttyy 1,5 v:ssa														
Työttömyys jatkuu	726,27	363,14	4 357,62								4 357,62	15 687,43	0,00	0,00
Kunta työllistää 12 kk				1 496,78	305,34	1 802,12	901,06	11 263,27			11 263,27	11 263,27	-6 905,65	4 424,16
Kuntalaisä yritykselle 6 kk									400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	1 957,62	13 287,43
Kuntalaisä yritykselle 12 kk									400,00	4 800,00	4 800,00	4 800,00	-442,38	10 887,43
Henkilö B	Työm.tuki	Kuntaosuus 70 %	Palkka	Sivukulut	Palkkakust	Tuki	Kustannukset yhteensä	Säästö vs. tyött. jatkuu						
Työmarkkinatuella +1000 pv	€/kk	€/kk	€/vuosi	€/kk	€/kk	€/kk	Palkkat. 50%	€/vuosi	€/kk	€/vuosi	€/1 vuosi	€/3 vuotta	€/1 vuosi	€/3 vuotta
Työttömyys jatkuu	726,27	508,39	6 100,67								6 100,67	18 302,00	0,00	0,00
Kunta työllistää 12 kk				1 496,78	305,34	1 802,12	901,06	11 263,27			11 263,27	11 263,27	-5 162,60	7 038,73
Kuntalaisä yritykselle 6 kk									400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	3 700,67	15 902,00
Kuntalaisä yritykselle 12 kk									400,00	4 800,00	4 800,00	4 800,00	1 300,67	13 502,00
Henkilö C	Työm.tuki	Kuntaosuus	Palkka	Sivukulut	Palkkakust	Tuki	Kustannukset yhteensä	Säästö vs. tyött. jatkuu						
Saaja keskimäärin	€/kk	€/kk	€/vuosi	€/kk	€/kk	€/kk	Palkkat. 50%	€/vuosi	€/kk	€/vuosi	€/1 vuosi	€/3 vuotta	€/1 vuosi	€/3 vuotta
Työttömyys jatkuu		385,00	4 620,00								4 620,00	13 860,00	0,00	0,00
Kunta työllistää 12 kk				1 496,78	305,34	1 802,12	901,06	11 263,27			11 263,27	11 263,27	-6 643,27	2 596,73
Kuntalaisä yritykselle 6 kk									400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	2 220,00	11 460,00
Kuntalaisä yritykselle 12 kk									400,00	4 800,00	4 800,00	4 800,00	-180,00	9 060,00

Työllistämisen kuntalisä Vesannon kunnassa

Myöntämiskriteerit

- Kuntalisää voidaan myöntää yritykselle tai muulle yhteisölle, kuten yhdistykselle, säätiölle, rekisteröidylle uskonnolliselle yhteisölle, seurakunnalle tai kotitaloudelle, joka palkkaa vesantolaisen pitkäaikaistyöttömän henkilön, kun palkattava henkilö saa työmarkkinatukea ja on oikeutettu TE-toimiston myöntämään palkkatukeen.
- Kuntalisää voidaan myöntää enintään 12 kuukauden ajaksi kerrallaan.
- Työntekijän palkkauksen tulee perustua työsuhteessa sovellettavaan työehtosopimukseen.
- Työntekijän viikoittaisen työajan tulee olla vähintään 18 tuntia viikossa.
- Kuntalisää voidaan myöntää myös oppisopimuskoulutukseen.
- Kuntalisän enimmäismäärä on 400 € kuukaudessa. Tuen määrä suhteutetaan palkattavan työntekijän työaikaan ja palkkaan. Kuntalisän ja TE-toimiston myöntämän palkkatuen kokonaismäärä ei voi ylittää työllistetyistä työnantajalle aiheutuvia palkkakuluja (sivukuluneen).
- Myönnetty kuntalisä maksetaan työnantajalle toteutuneiden todellisten palkkakustannusten perusteella.

Kuntalisä on harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen tuki, jonka myöntämisestä päätetään aina tapauskohtaisesti. Kuntalisän myöntämisestä päättää työllisyysasioista vastaavan palveluohjaajan esityksestä kunnanjohtaja.

Kuntalisän myöntämiskriteerit vahvistetaan vuosittain, ja niihin tehdään tarvittavat muutokset mm. lainsäädännön tai toimintaympäristön muuttuessa.

Perustelut (päätöksentekoa varten)

Kuntalisää voidaan myöntää yritykselle tai muulle yhteisölle, kuten yhdistykselle, säätiölle, rekisteröidylle uskonnolliselle yhteisölle, seurakunnalle tai kotitaloudelle, joka palkkaa vesantolaisen pitkäaikaistyöttömän henkilön, kun palkattava henkilö saa työmarkkinatukea ja on oikeutettu TE-toimiston myöntämään palkkatukeen.

Työnantajatahon määrittely

On tarkoituksenmukaista, että kuntalisää voidaan myöntää samoille toimijoille, jotka ovat oikeutettuja myös palkkatukeen. Yritysten lisäksi potentiaalisia työnantajia voivat olla yhdistykset ja säätiöt sekä seurakunta ja muut uskonnolliset yhteisöt. Työnantajana voisi – kuten TE-toimiston palkkatukityössäkin – olla myös kotitalous.

Keskustelua on käyty siitä, pitääkö työnantajan, jolle tukea voidaan myöntää, olla nimenomaisesti vesantolainen toimija. Jos tämä ehto kirjattaisiin kriteereihin, ja jos sitä tulkittaisiin kirjaimellisesti, ei tukea voisi saada esim. Osuuskauppa PeeÄssä tai yritys, jolla olisi toimintaa Vesannolla, mutta jonka kotipaikka olisi muualla. Huomioitava on myös se, että Vesannolla työpaikkojen tarjonta on varsin rajallinen ja keskittynyt muutamalle ammattialalle. Mm. teollisuutta omassa kunnassa ei juurikaan ole. Moni vesantolainen onkin työllistynyt esim. puunjalostus- tai metalliteollisuuden tehtäviin lähikuntiin.

Työttömyydestä kunnalle aiheutuvien kustannusten kannalta ei ole merkitystä sillä, työllistyykö vesantolainen pitkäaikaistyötön omassa kunnassa vai muualla. Talousvaikutusta voi olla myös

työllistyvän työtulosta kertyvällä kunnallisverolla, joka maksetaan veronmaksajan kotikuntaan, olipa työpaikka missä hyvänsä. Työllistyjä pitkäaikaistyötön mihin tahansa, vähenevät kunnalle työttömyydestä aiheutuvat kustannukset ja henkilön yhteiskunnalta tarvitsema muu tuki. Samalla työllistyvän henkilön taloudellinen asema kohenee, mikä vaikuttaa hänen mahdollisuuteensa käyttää paikallisia palveluja. Työllistymistä oman kunnan rajojen ulkopuolellekin on tarkoituksenmukaista tukea niin yksilön, kuntatalouden kuin paikallisen elinvoimankin näkökulmasta.

Ei ole tarpeen erikseen ”mainostaa”, että muualla toimivat työnantajatahot voivat saada tukea Vesannolta, mutta toisaalta kriteereissä tukea ei myöskään ole tarkoituksenmukaista rajata koskemaan vain vesantolaisia toimijoita. Tällöin tuesta päätettäessä voidaan käyttää tapauskohtaista harkinnanvaraa ja huomioida työttömän yksilöllinen tilanne sekä hänen työllistymismahdollisuutensa myös tehtäviin, joita kotikunnassa ei ole tarjolla.

Kun kriteerinä pidetään sitä, että työnantaja voi saada henkilön palkkaamiseen TE-toimiston myöntämää palkkatukea, tulee huomioiduksi myös se, että työnantajalla ei ole laiminlyöntejä velvoitteidensa hoitamisessa koskien mm. palkanmaksua sekä veroja ja lakisääteisiä maksuja. Tällöin kunnan ei ole tuen myöntämistä harkitessaan tarpeen erikseen selvittää näitä työnantajan luotettavuuteen ja toimintaan liittyviä tekijöitä.

Henkilö, jonka palkkaamista voidaan tukea

Kuntalisän tarkoituksena on sekä madaltaa työllistämisen kynnystä että parantaa työllistymisen mahdollisuuksia. Pitkäaikaistyöttömän työllistymisellä on suuri vaikutus paitsi henkilön itsensä taloudelliseen asemaan, hyvinvointiin ja elämänlaatuun, myös kuntatalouteen työttömyydestä suoraan ja välillisesti aiheutuvien kustannusten pienentyessä.

Kuntalisää voitaisiin myöntää työnantajalle, joka palkkaa työmarkkinatukea saavan työttömän. Työmarkkinatukea saa työtön, joka

- on saanut työttömäksi jäätyään työttömyyspäivärahaa (ansiosidonnaista tai peruspäivärahaa) enimmäisajan, eli 400 työttömyyspäivältä (300 työttömyyspäivää, mikäli työhistoriaa on kolme vuotta tai vähemmän), tai
- ei ole ollut työssä tai jonka työssäoloehto ei ole täyttynyt ennen työttömyyden alkamista.

Tämä tarkoittaa siis sitä, että työttömäksi jäänyt henkilö saa yleensä työttömyyspäivärahaa lähes kaksi vuotta ennen kuin hän alkaa saada työmarkkinatukea.

Työmarkkinatuki on kunnan osarahoittama Kelan etuus, jonka suuruus on tällä hetkellä keskimäärin 726 €/kk. Työttömän kotikunta maksaa työmarkkinatuella yli 300 päivää olleen tuesta 50 % (keskimäärin 363 €/kk) ja yli 1000 päivää olleen tuesta 70 % (508 €/kk). Työttömäksi jäänyt henkilö on ollut työttömänä 700 arkipäivää, eli noin 3,5 vuotta, ennen kunnan maksuosuuden alkamista.

Kuntalisän yhtenä keskeisenä perusteluna on se, että työllistymistä edistämällä pyritään vähentämään kunnalle työttömyydestä aiheutuvia kustannuksia, joista edellä kuvattu työmarkkinatuen kuntaosuus on keskeinen. Joissakin kunnissa työllistämisen tukemisen ehdoksi on asetettu, että työtön on jo ollut 300 päivää työmarkkinatuella (eli että työmarkkinatuen kuntaosuus on jo alkanut). Kun tiedetään, että työllistymisen todennäköisyys on sitä alhaisempi, mitä kauemmin työttömyys on kestänyt, olisi tärkeää, että työllistymisen tapahtuisi mahdollisimman varhain. Tästä syystä olisi perusteltua, että kuntalisää voisi myöntää jo vähemmänkin aikaa työmarkkinatuella olleen henkilön työllistämiseen, mikäli edellytykset TE-toimiston myöntämälle palkkatuelle ja ehdot työssäoloehdon karttumiselle täyttyvät.

Vaikka kuntalisän myöntämisen edellytyksenä olisi lähtökohtaisesti se, että työnantaja voi saada ko. henkilön palkkaamiseen myös TE-toimiston myöntämää palkkatukea, voisi kuntalisän maksaminen tapauskohtaisen harkinnan mukaan jatkaa myös, vaikka palkkatuen saaminen päättyisi.

Kuntalisää voidaan myöntää enintään 12 kuukauden ajaksi kerrallaan.

Kuntalisän ensisijaisena tavoitteena olisi luonnollisesti se, että henkilö tuetun työllisyysjakson jälkeen työllistyy avoimille työmarkkinoille pysyvästi tai pidemmäksi aikaa. Mikäli näin ei tapahdu, olisi sekä henkilön itsensä että kunnan näkökulmasta tärkeää, että henkilö työllistyisi niin pitkäksi aikaa, että työttömyysetuuden työssäoloehto täyttyisi.

Työssäoloehto täyttyy, mikäli henkilö on ollut palkkatyössä vähintään 26 viikkoa työttömyyttä edeltäneen 28 kuukauden aikana. Lisäksi ehtona on, että työaika on vähintään 18 tuntia viikossa, ja että palkka on vähintään työehtosopimuksen mukainen (tai kokoaikatyöstä vähintään 1252 €/kk, ellei työehtosopimusta ole). Mikäli työnantaja saa henkilön palkkakustannuksiin TE-toimiston myöntämää työttömyyspäivärahaa, lasketaan työssäoloehdon kertymiseen 75 % työajasta. Tämä tarkoittaa sitä, että palkkatuetussa työssä työssäoloehto täyttyy noin kahdeksassa kuukaudessa.

Mikäli henkilö jää työttömäksi, ja työssäoloehto täyttyy, on hän oikeutettu saamaan työttömyyspäivärahaa (ts. päivärahopäivät nollaantuvat). Tällöin hänen kohdallaan Kelan työmarkkinatuen kuntaosuutta tulisi kunnan kustannukseksi noin 3,5 vuoden kuluttua tuetun työllisyysjakson päättymisestä.

Kuntalisää myönnettäessä tavoitteena olisi hyvä olla, että työllistettävän henkilön kohdalla työssäoloehto täyttyisi, mikä siis tarkoittaisi palkkatukityössä kahdeksan kuukauden työtä. Kuntalisää voitaisiin myöntää myös lyhyempiin työsuhteisiin, sillä työssäoloehdon mukainen työaika voi täytyä myös lyhyemmissä pätkissä, koska tarkastelujaksona on työttömyyttä edeltäneet 28 kuukautta. Kahdeksaa kuukautta pidemmälle ajalle (kuitenkin enintään 12 kuukaudelle) kuntalisää voitaisiin myöntää, mikäli sen katsottaisiin edistävän merkittävästi pysyvää tai pitkäaikaista työllistymistä.

Kuntalisän kesto voisi perustelluista syistä olla pidempi kuin TE-toimiston myöntämän palkkatuen kesto. Tällöin tulisi harkita sitä, auttaako kuntalisä tosiasiallisesti työsuhteen jatkumista myös tukijakson jälkeen, sekä sitä, vaikuttaako kuntalisä työssäoloehdon täyttymiseen.

Työntekijän palkkauksen tulee perustua työsuhteessa sovellettavaan työehtosopimukseen.

Työsuhteen ja työstä maksettavan palkan tulee olla lain ja voimassa olevien yleissitovien työehtosopimusten mukainen. Ellei ko. työsuhteeseen sovellettavaa työehtosopimusta ole, tulee palkan olla työsuhtesopimuksen mukaan ”tavanomainen ja kohtuullinen”. Työssäoloehdon karttumisen ja myös TE-toimiston myöntämän palkkatuen edellytyksenä on, että maksettava palkka kokoaikatyöstä on vähintään 1252 €/kk (vuonna 2021).

Palkkauksessa olisi siis noudatettava samoja periaatteita, kuin mitkä ovat palkkatuen saamisen ja työssäoloehdon kertymisen ehtoina.

Työntekijän viikoittaisen työajan tulee olla vähintään 18 tuntia viikossa.

Kuntalisällä olisi tarkoitus kannustaa myös osa-aikaisen työn tarjoamiseen ja vastaanottamiseen. Monella alalla varsinkin pienissä yrityksissä osa-aikatyölle on tarvetta. Joissakin yrityksissä toimintaa ei välttämättä edes ole viitenä päivänä viikossa. Osa-aikaiselle työlle voisi olla tarvetta myös mm. kolmannen sektorin toimijoilla ja kotitalouksilla. 18 tunnin viikoittaisen työajan raja on määritelty työssäoloehdon täyttymisen sekä TE-toimiston palkkatuen myöntämisen ehdoissa. Näin ollen 18

viikkotunnin raja vastaa myös tavoitteeseen kuntalisän työttömyydestä kunnalle aiheutuvien kustannusten vähenemisestä.

Kuntalisää voidaan myöntää myös oppisopimuskoulutukseen.

Oppisopimuskoulutusta varten tehdään määräaikainen työsopimus. Oppisopimuksen aikana tehtävä työ kartuttaa työssäoloehdot, mikäli muut ehdot (viikoittainen työaika, palkkaus) täyttyvät. TE-toimisto voi myöntää palkkatukea työttömän henkilön oppisopimuskoulutukseen. Kuntalisän käyttö oppisopimuskoulutukseen olisi perusteltua lisäkannustimena silloin, kun sillä helpotettaisiin oppisopimuksen toteutumista.

Kuntalisän enimmäismäärä on 400 € kuukaudessa. Tuen määrä suhteutetaan palkattavan työntekijän työaikaan ja palkkaan. Kuntalisän ja TE-toimiston myöntämän palkkatuen kokonaismäärä ei voi ylittää työllistetyistä työnantajalle aiheutuvia palkkakuluja (sivukuluineen).

Valtuustoaloitetta laadittaessa on laajasti perehdytty kuntalisän käyttöön eri kunnissa. Kuntalisään enimmäismäärät vaihtelevat 300 ja 650 €/kk välillä. Yleisesti käytössä on n. 400 € enimmäismäärä.

Myönnettävän tuen enimmäismäärä kussakin tapauksessa arvioitaisiin riippuen työsuhteesta maksettavasta palkasta sekä TE-toimiston myöntämän palkkatuen määrästä. Tuki ei voi olla suurempi kuin työnantajalle aiheutuvat palkkakulut sivukuluineen vähennettynä TE-toimiston myöntämän palkkatuen suuruudella.

Myönnettävän tuen suuruus harkittaisiin aina tuen myöntämisestä päätettäessä tapauskohtaisesti. Päätöstä tehdessä huomioitaisiin mm. työnantajan taloudellinen tilanne ja tuen tosiasiallinen vaikutus mahdollisuuteen työpaikan tarjoamiselle.

Mikäli kuntalisää maksettaisiin TE-toimiston myöntämän palkkatuen päättymisen jälkeen, ei palkkatuen päättymisen vaikuttaisi kuntalisän suuruuteen.

Myönnetty kuntalisä maksetaan työnantajalle toteutuneiden todellisten palkkakustannusten perusteella.

Kuntalisä maksettaisiin työnantajalle aina jälkikäteen esim. kolmen kuukauden jaksoissa. Ennen kuntalisän maksamista työnantajan tulee toimittaa kunnalle tositteet toteutuneista palkkakustannuksista sekä mahdollisen palkkatuen suuruudesta. Mikäli työnantajalle aiheutuneet toteutuneet palkkakustannukset ovat pienemmät, kuin mitä on kuntalisän myöntämisestä päätettäessä arvioitu, pienennetään maksettavaa kuntalisää vastaavasti.